

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет інформаційних
технологій, обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КУЗЬМЕНКО Олександра Вікторівна

УДК 336.71 (477)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ:
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Олександра КУЗЬМЕНКО

Науковий керівник
Куровська Наталія Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент

Житомир – 2024

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, к.е.н., доц. Ярмолюк Олена Феліксівна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» грудня 2024 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту _____ Дмитро ДЕМА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **КУЗЬМЕНКО Олександра Вікторівна** захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«__» грудня 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Кузьменко О. В. Банківська система України: стан та перспективи розвитку. – *Рукопис*.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Поліський національний університет, 2024.

У кваліфікаційній роботі розглянуто особливості становлення та функціонування банківської системи України. Проаналізовано фінансово-майновий стан банківських установ України та здійснено прогнозування стану їх розвитку. Оцінено кредитну активність банківських установ в Україні. Окреслено перспективи розвитку банківської системи України у післявоєнний період.

Ключові слова: банківська система, кредитна політика, банківські установи, кредитний портфель.

SUMMARY

Kuzmenko O. V. Banking system of Ukraine: current state and development prospects. – *Manuscript*.

Qualifying work for a master's degree in specialty 072 «Finance, banking, insurance and stock market». – Polissia National University, 2024.

The master's qualification thesis examines the peculiarities of the formation and functioning of the banking system of Ukraine. The financial and property condition of banking institutions of Ukraine was assessed and the state of their development was forecasted. Credit activity of banking institutions in Ukraine was evaluated. The prospects for the development of the banking system of Ukraine in the post-war period are outlined.

Keywords: banking system, credit policy, banking institutions, credit portfolio.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	6
1.1. Загальна характеристика банківської системи	6
1.2. Функції та типи сучасної банківської системи	9
Висновки до розділу 1	12
Розділ 2. ДІАГНОСТИКА СТАНУ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ	13
2.1. Аналіз діяльності банківської системи України	13
2.2. Оцінка чинників кредитної активності банківських установ в Україні	18
Висновки до розділу 2	21
Розділ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	22
3.1. Застосування SWOT-аналізу для характеристики розвитку банківської системи України	22
3.2. Перспективні напрями подальшого розвитку банківської системи України	24
Висновки до розділу 3	28
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Банківська система займає важливе місце у фінансовій системі країни, впливає на соціально-економічний розвиток економіки, забезпечуючи її кредитними ресурсами та інвестиціями. Водночас діяльність банківських установ є ризиковою і потребує проведення постійного фінансового моніторингу банківської діяльності з метою підвищення рівня капіталізації та досягнення стабільності. Враховуючи важливість ефективного функціонування банківської системи України, особливого значення набуває розробка пропозицій щодо напрямів подальшого її розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Теоретико-методичні основи функціонування банківської системи досліджені в багатьох працях вчених, а саме: Д.М. Гладких [7], І.В. Гнидюк, Л.М. Маршук, Н.М. Тимошенко [9], Н.О. Дорошенко [11], О.П. Заруцька, Р.А. Павлов [13], О.Г. Казарян [14], В.С. Коверза [18], Ю.В. Масюк [22], В.Г. Піддубна [29], І.І. Правдиковська, Н.О. Дорошенко [30], Н.С. Прокопенко, В.М. Мирончук, І.В. Шепель [32], В.В. Радик [33], Н.С. Ситник [39], А.М. Цветков [40]. Це підкреслює важливість проведення моніторингу стану банківської системи та перспектив подальшого розвитку, особливо в умовах воєнного стану.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методичне обґрунтування стану та перспектив розвитку банківської системи України. Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- ідентифікувати теоретичні аспекти функціонування банківської системи;
- охарактеризувати типи і функції банківської системи;
- проаналізувати стан банківської системи в Україні та ідентифікувати проблеми, що перешкоджають її функціонуванню;
- здійснити фінансово-економічний моніторинг банківської системи в Україні;

– застосувати SWOT-аналіз для визначення напрямів розвитку банківської системи України;

– окреслити орієнтири подальшого розвитку банківської системи в Україні.

Об'єктом дослідження є процес розвитку та функціонування банківської системи України.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних і прикладних аспектів функціонування банківської системи України.

Методи дослідження. Методи дослідження зазначеної проблеми базуються на діалектичному та системному підходах до оцінки сучасних проблем, які перешкоджають функціонуванню банківської системи в Україні. Структурно-функціональний метод використано з метою обґрунтування фінансово-економічних орієнтирів розвитку банківської системи у повоєнний період в Україні. Методами аналізу та синтезу визначено напрями розвитку банківської системи в Україні. Метод формалізації надав можливість здійснити теоретичні узагальнення, сформулювати пропозиції та висновки.

Наукова новизна досліджень полягає у розробці пропозицій подальшого розвитку банківської системи на основі проведеного SWOT-аналізу, враховуючи існуючі ризики, загрози та можливості банківських установ.

Практичне значення одержаних результатів. Запропоновані положення та пропозиції щодо подальшого розвитку банківської системи можуть бути проваджені в практичну діяльність як на макро-, так і на мікрорівнях, оскільки передбачають забезпечення стабільного функціонування вітчизняних банків.

Інформаційною базою роботи є аналітична інформація Міністерства фінансів та відомості Національного банку України, наукові публікації, присвячені питанням розвитку банківської системи України, Internet-ресурси.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження, проведені в межах кваліфікаційної роботи, опубліковані у збірниках науково-практичних конференцій, а саме:

1. «Сучасний стан банківської системи України», тези доповіді за матеріалами науково-практичної конференції «Студентські наукові читання – 2023» (30 листопада 2023 р., м. Житомир, Поліський національний університет).

2. «Чинники впливу на кредитну активність банківських установ в Україні», тези доповіді за матеріалами науково-практичної конференції «Особливості національної економіки в умовах активізації євроінтеграційного співробітництва» (м. Житомир, 29-30 квітня 2024 р., ЖІ ПрАТ «ВНЗ «МАУП»).

3. «Фінансово-економічний моніторинг як інструмент контролю за станом банківської системи», тези доповіді за матеріалами науково-практичної конференції «Студентські наукові читання – 2024» (28 листопада 2023 р., м. Житомир, Поліський національний університет).

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Результати кваліфікаційної роботи викладено на 30 друкованих сторінках. Робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (41 найменування), 5 таблиць і 10 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

1.1. Загальна характеристика банківської системи

Банківські установи відіграють важливу роль у сприянні економічному зростанню та розвитку, пропонуючи капітальні та фінансові послуги, які дають змогу підприємствам і окремим особам процвітати [5]. Одним із способів підтримки економічного розвитку банками є фінансування інфраструктурних проєктів. Інфраструктура є важливою для економічного зростання, і вона вимагає значних інвестицій. Банки допомагають фінансувати масштабні проєкти, такі як дороги, мости та аеропорти, які можуть створити робочі місця, підвищити продуктивність і стимулювати економічне зростання. Надаючи фінансування цим проєктам, банки допомагають стимулювати економічний розвиток і створювати можливості для громад.

Банки сприяють фінансовій доступності, пропонуючи продукти та послуги, адаптовані до потреб незахищених громад, наприклад мобільний банкінг і мікрофінансування. Сприяючи фінансовій доступності, банки допомагають зменшити бідність, сприяють економічному розвитку та створюють більш стійкі громади. Послуги банківських установ сприяють міжнародній торгівлі, надаючи акредитиви, фінансування торгівлі та інші послуги, які сприяють транскордонним операціям. Підтримуючи міжнародну торгівлю, банки сприяють економічному зростанню та розвитку, а також зміцнюють глобальну співпрацю та взаєморозуміння.

Платіжна система банківських установ України є показником стану національної економіки, одним із пріоритетних напрямків розвитку якої є модернізація та вдосконалення фінансових інструментів у міжбанківських системах переказу грошей. В результаті еволюції і під впливом цифровізації та глобалізації, гроші продовжують змінювати свій вигляд і набувати більш

досконалої форми – найбільше підходить для використання в платіжних системах розрахунків і платежів. Цей ефект впливає на стан грошового обігу [5].

Платежі включають два підвиди:

1) послуги включають монетні та валютні та фінансові операції, включаючи чекові рахунки, кредитні картки, електронні банківські послуги, банківські перекази;

2) система роздрібних платежів; іменні чеки, кредитні та дебетові картки.

Основними учасниками платежу є банки, а від їх від їх стабільного функціонування залежить розвиток економіки. Банки – це акціонерні товариства з суспільною метою (економічне зростання та стабільність), а також приріст ринкової вартості власних фінансових ресурсів акціонерів (представлено ринковою вартістю акцій банку та виплачених дивідендів). Звичайно, прибуток від операцій підвищить ціну акцій, зберігаючи всі ризики незмінними.

На рис. 1.1 узагальнено ключові види діяльності банківських установ.

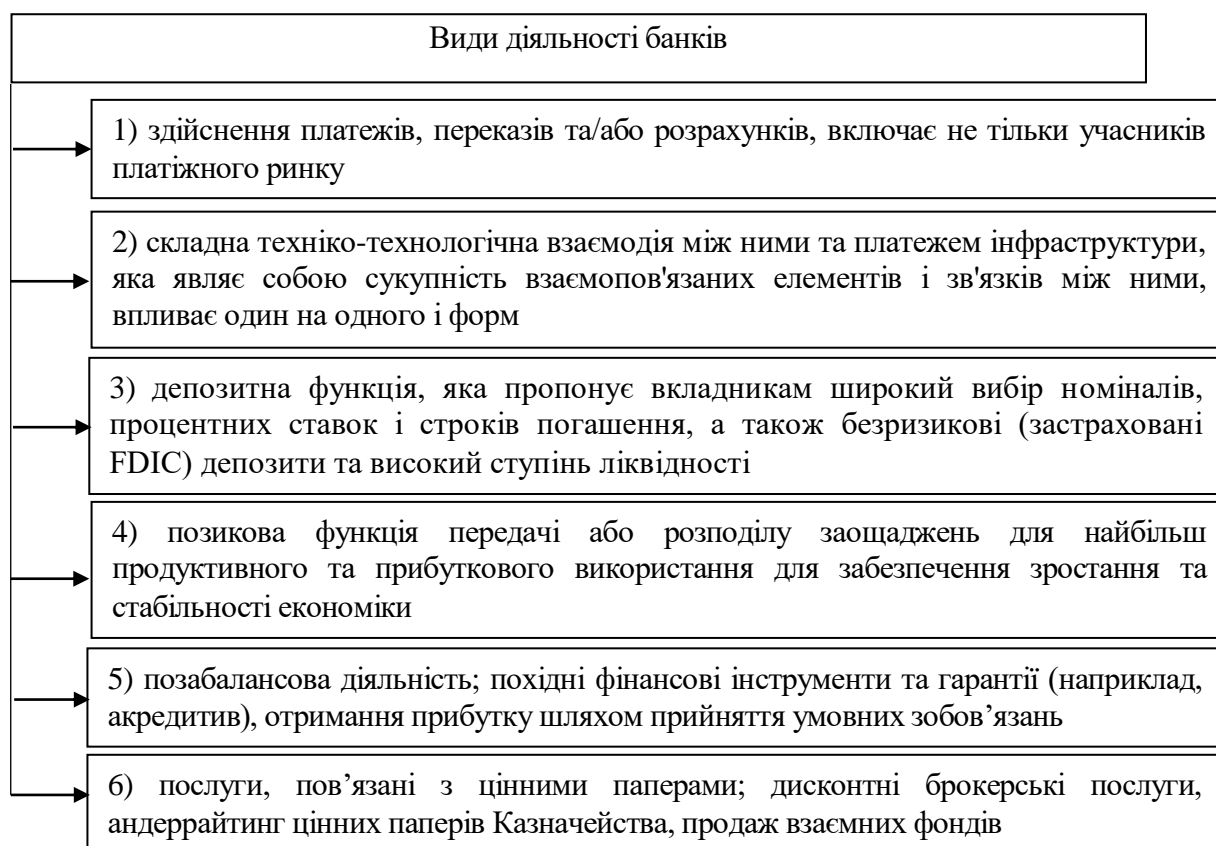

Рис. 1.1. Види діяльності банківської установи

Джерело: узагальнено автором на основі [2, 5, 18, 20].

Банківський сектор, основною функцією якого є здійснення платежів, переказів та/або розрахунків, включає не тільки учасників платіжного ринку, а й складну техніко-технологічну взаємодію між ними та платежем інфраструктури, яка являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів і зв'язків між ними, впливає один на одного і форм одне ціле [32].

Банківська система характеризується структурованістю та цілісністю, в якій відбуваються певні банківські процеси. Проте в сучасних умовах зростання нестабільності національного та світового платіжних ринків важливо формувати фінансову стійкість банківської платіжної системи України, як ймовірність (загроза) втрати частини банків ресурсів, збитків, недоотримання доходів або додаткових витрат в результаті неефективних фінансових операцій при оплаті системи порівняно з очікуваним варіантом, призводить до неочікуваних ризиків (рис. 1.2) [24].

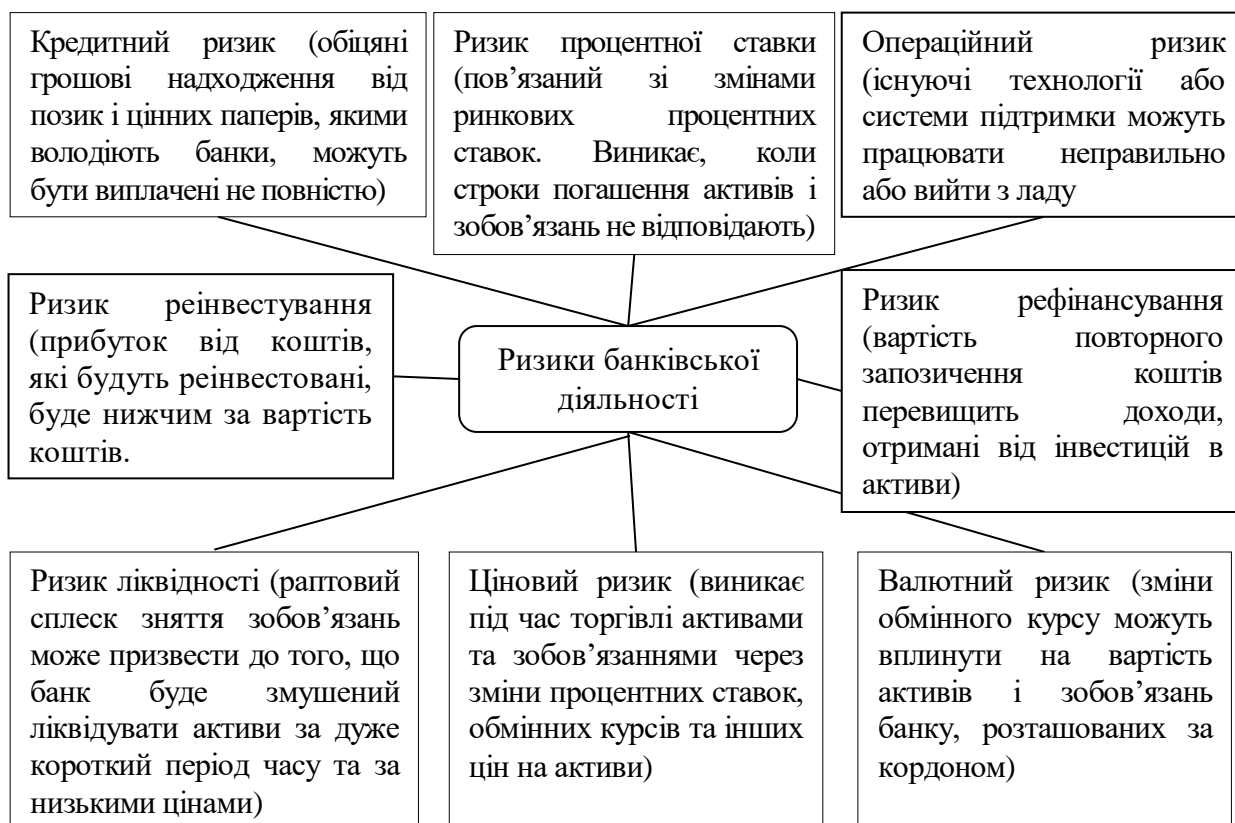

Рис. 1.2. Ризики банківської діяльності

Джерело: складено автором за даними [3, 5, 20, 34].

Прокопенко Н.С. досліджувала вплив глобалізації банків на фінансову стабільність. Він стверджував, що присутність іноземних банків збільшує як кредитний ризик, так і загальний ризик банкрутства банків, а також загрожує фінансовій стабільності країни перебування. Однак ці відносини залежать від нормативної та інституційної бази приймаючої країни [32]. Негативні наслідки іноземних банків можна пом'якшити, якщо приймаюча країна матиме більше обмежень на діяльність, що генерує комісію, менш суворі вимоги до капіталу, більше вказівок щодо диверсифікації активів, єдиний наглядовий орган, менше державних банків тощо.

Банківський сектор надає різноманітні фінансові послуги через комерційні банки [32]. Фінансове посередництво через банківську систему відіграє ключову роль в економічному розвитку, впливаючи на розподіл заощаджень, тим самим покращуючи продуктивність, технічні зміни та економічне зростання. Крім того, банки відіграють центральну роль у розвитку будь-якої економіки, мобілізуючи ресурси для продуктивних інвестицій і будучи лідером монетарної політики.

1.2. Функції та типи сучасної банківської системи

Банківська система протягом століть була важливою складовою людського суспільства, забезпечуючи платформу для економічного зростання та стабільності.

Банківська система трактується як складна, внутрішньо організована та динамічна система, що містить комплекс різноманітних банківських інституцій, діяльність яких законодавчо регламентована і спрямована на обслуговування потреб економіки та суспільства, а також забезпечення фінансової стабільності країни [5, с. 18].

Банк відноситься до фінансових установ, що функціонують на основі ліцензій, а також надають відповідні послуги, такі як індивідуальні пенсійні рахунки, депозитні сертифікати, обмін валюти, особисті позики та сейфи. Є

кілька типів банків, включаючи роздрібні банки, комерційні або корпоративні банки та інвестиційні банки. Великі світові банки часто мають окремі підрозділи для кожної з цих категорій [5].

Вітчизняна банківська система має класичну дворівневу структуру, а саме:

I рівень центральний банк (НБУ);

II рівень комерційні банки різноманітних форм власності, спеціалізації.

На рис. 1.3 узагальнено відомості про типи банківських установ.

Рис. 1.3. Види банківських установ

Джерело: узагальнено автором на основі [4, 5, 32].

Комерційні або корпоративні банки пристосовують свої послуги до бізнес-клієнтів, від власників малого бізнесу до великих корпоративних організацій. Поряд із повсякденним банківським обслуговуванням ці банки також пропонують кредитні послуги, управління готівкою, послуги з комерційної нерухомості, послуги роботодавців і торгове фінансування. Вони також пропонують доступ до інвестицій у компакт-диски, пайові фонди та

індивідуальні пенсійні рахунки (IRA). Більші роздрібні банки також обслуговують заможних осіб, надаючи спеціальні послуги, такі як приватні банківські послуги та послуги з управління капіталом.

Таким чином, центральні банки відповідають за стабільність валюти та економічної системи в цілому. Вони також відіграють роль у регулюванні вимог до капіталу та резервів національних банків.

Очолюючи банківську систему, центральний банк покликаний ефективно управляти банківською діяльністю, але водночас це банк банків, кредитор останньої інстанції, виконує роль емітента банк і орган державного управління, що забезпечує стабільність у грошово-кредитній сфері [1]. Центральні банки беруть безпосередню участь у формуванні пропозиції як готівкових, так і безготівкових грошей. Центральні банки виконують основні функції (регулюючі, контрольні-обслуговуючі). Водночас, «...під впливом в процесі транснаціоналізації та фінансової інтеграції, функціональні повноваження центральних банків змінюються і виникають нові сфери їх діяльності, що зумовлює необхідність виділення такої групи функцій як специфічних. ... Такі функції включають нагляд за фінансовими конгломератами та нагляду на консолідованій основі, що зумовлено інтегрованим характером (або новою якістю) фінансове посередництво, розвиток процесів транснаціоналізації та глобалізації. З поглиблення інтеграційних процесів перелік цих функцій буде розширюватися» [2].

Основоположні функції банківської системи:

1. Емісійна - забезпечення країни додатковими платіжними засобами і регулювання грошового обороту.

2. Стабілізаційна - координує функціонування грошового ринку, а також політика НБУ, спрямована на підтримку здорового рівня економічного зростання та мінімальних змін цін.

3. Трансформаційна передбачає трансформацію грошового капіталу на фінансовому ринку [5].

Розглянемо фактори, які зумовлюють необхідність змін у банківській системі:

1. **Управління ризиками.** Глобальна фінансова криза виявила недоліки банківської практики управління ризиками, оскільки вони брали на себе надмірний ризик і значною мірою поклалися на леверидж. Щоб пом'якшити системні ризики, банкам необхідно прийняти більш надійні стратегії управління ризиками та забезпечити адекватні резерви капіталу.

2. **Фінансова доступність:** незважаючи на зростання банківської системи, мільйони людей у всьому світі залишаються без банківських послуг або недостатньо доступними, особливо в країнах, що розвиваються. Банки повинні розробляти інноваційні рішення для розширення доступу до фінансових послуг, тим самим зменшуючи нерівність доходів і сприяючи економічному зростанню.

3. **Екологічна та соціальна стійкість.** Банківський сектор піддається критиці за фінансування галузей з негативним екологічним і соціальним впливом, таких як вичерпне паливо та вирубка лісів. Щоб забезпечити довгострокову стабільність, банки повинні прийняти практику відповідального кредитування та підтримувати перехід до економіки з низьким рівнем вуглецю.

Висновки до розділу 1

Банківська система існує для ефективного управління та розподілу обмежених ресурсів суспільства. Це полегшує потік коштів між вкладниками та позичальниками, таким чином сприяючи інвестиціям та економічному зростанню. Крім того, центральний банк підтримує монетарну стабільність у країні контролюючи пропозицію грошей і процентні ставки.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА СТАНУ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз діяльності банківської системи України

Банківський сектор України є унікальним за своїм розміром і різноманітністю. На основі багаторічного історичного досвіду створено конкурентне середовище, яке не суперечить цілям стабільності фінансового сектора. Побудова сильної, стабільної банківської системи, яка оптимально перерозподіляє капітал в економіці, є ключем до економічного зростання будь-якої країни. Саме тому центральні банки повинні продовжувати збільшувати довіру населення до банків, створювати конкурентне середовище для ефективної роботи банків та ефективно вирішувати питання реструктуризації проблемних активів [5].

Розвиток української банківської індустрії розпочався в 1991 році проводиться в декілька етапів. Світові фінансові кризи, які відбулися протягом 2008 та 2014 років найбільше вплинули на цей сектор економіки.

На рис. 2.1 представлена зміна кількості банків в Україні.

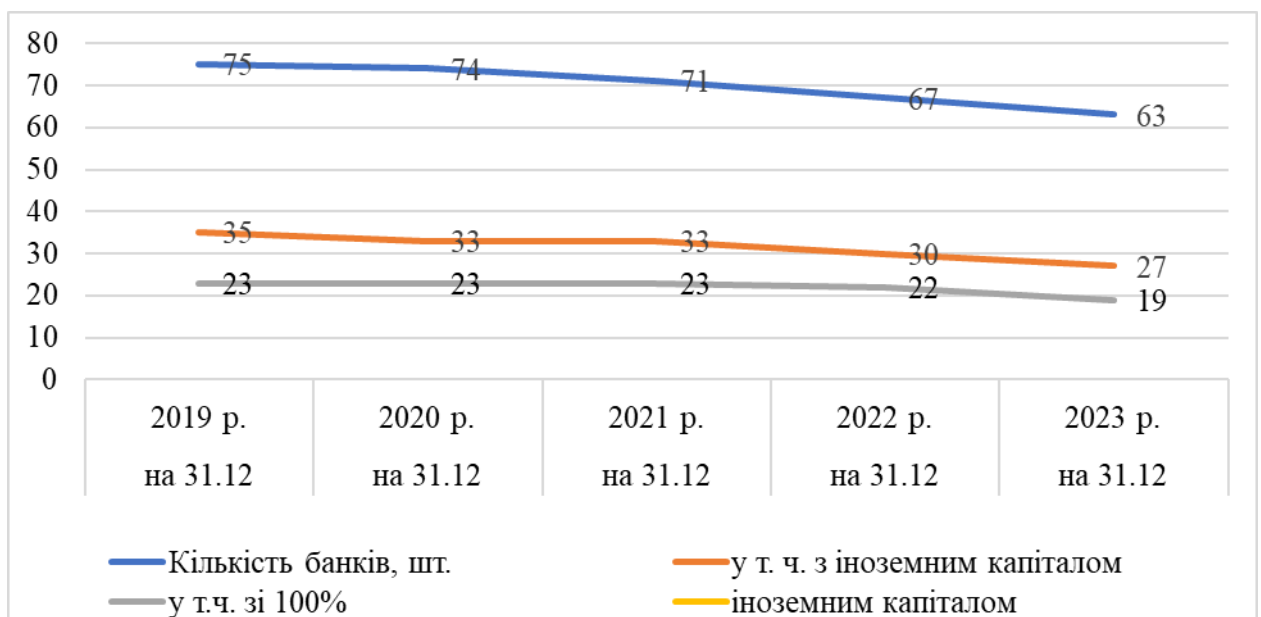

Рис. 2.1. Кількість банківських установ в Україні за 2019-2023 рр.

Джерело: сформовано на основі [10, 35, 36].

За 2019-2023 роки суттєво скоротилася кількість банків в Україні з 75 в 2019 до 63 в 2023, тобто на 16,00 %, що пов'язано з підвищенням вимог до ліквідності банківських установ. Чисельність банків з іноземним капіталом зменшилася на 22,86 %, а щодо кількості банків з 100 % іноземного капіталу, то зафіксовано зниження на 17,39 %.

Показники банківського сектору економіки України охарактеризовано в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Показники банківського сектору економіки України за 2021-2023 рр.

Показник	на 31.12 2021 р.	на 31.12 2022 р.	на 31.12 2023 р.	Зміни 2023 р. до 2021 р.	
				+ -	%
Кількість відділень, шт.	6685	5336	5 138	-1547	-23,14
Облікова ставка НБУ, %	10	25	15	5	50,00
Частка безготівкових розрахунків із платіжними картками, %	60,9	68	65,0	4,1	X
Платіжна інфраструктура, тис. од.	472,8	396,7	449,5	-23,3	-4,93

Джерело: розраховано автором на основі [10, 35, 36].

Бойові дії на території України викликали зниження кількості відділень на 23,14 %, платіжної інфраструктури на 23,3 % (в т.ч. активні pos-терміналів у торговельних мережах знизилися на 9,92 %, а чисельність банкоматів – на 15,94 %) [36]. Проте за 2021-2023 роки спостерігався приріст частки безготівкових розрахунків із платіжними картками з 60,9 % до 65,0 %. Платіжні банківські картки забезпечують обіг безготівкових розрахунків між господарюючими суб'єктами, фізичними особами. Прогрес в сфері ІТ-технологій призвів до розвитку операцій з платіжними картками та появи нових методів обслуговування клієнтів банківських установ.

У табл. 2.2 представлено ТОП десять банківських установ України за кількістю відділень. Зокрема у 2023 році кількість підрозділів банків зменшилась на 1547 одиниць (23,14 %) порівняно з 2021 роком. Крім того, 869 відділень має статус «тимчасово призупинених» [16].

Таблиця 2.2

ТОП десять банківських установ України за кількістю відділень

№ з/п	Банк	Роки			Зміни 2024 р. до 2021 р.	
		1 січня 2022 р.	1 січня 2023 р.	1 січня 2024 р.	+/-	%
1	Ощадбанк	1602	1182	1182	-420	-26,22
2	Приватбанк	1497	1210	1132	-365	-24,38
3	Райффайзен банк	392	350	332	-60	-15,31
4	Укрсиббанк	251	233	223	-28	-11,16
5	ПУМБ	248	226	221	-27	-10,89
6	Укргазбанк	268	217	220	-48	-17,91
7	А-банк	239	215	201	-38	-15,90
8	Акордбанк	107	142	146	39	36,45
9	Креді агріколь банк	148	141	140	-8	-5,41
10	Сенс банк	201	143	138	-63	-31,34

Джерело: сформовано автором на основі [16].

За 2021-2023 рр. у банківському секторі України відбулися важливі зміни, а саме: вагоме скорочення мережі відділень банків та загальної кількості банків в цілому. За інформацією НБУ за підсумками 2023 року, за час війни ліквідовано 8, три з яких належали російським акціонерам: Сбербанк, Промінвестбанк, приватний Банк Форвард, та п'ять вітчизняних: Мегабанк, Банк Січ, Айбокс Банк, Укрбудінвестбанк та Конкорд банк.

Проведемо моніторинг фінансового стану банківської системи за етапами:

- 1) аналіз динаміки та структури майна банку та джерел його утворення;
- 2) оцінювання доходів і витрат банку;
- 2) розрахунок ліквідності, фінансової стійкості банків.

На рис. 2.2 представлено динаміку майна банків України та джерел їх утворення за 2021-2023 рр.

За 2021-2023 рр. за капітал банків зріс на 43,28 %, а саме: власний капітал – на 41 119 тис. грн. (16,08 %) та зобов'язання – 847 759 тис. грн. (47,14 %). У структурі капіталу банків переважають зобов'язання 87,55 % в 2021 році, 90,71 % в 2022 році, 89,91 % в 2023 році. За 2021 -2023 роки частка власного капіталу знизилася з 12,45 % в 2021 році до 10,09 % в 2023 році, що свідчить фінансова стійкість банківської системи зменшилася.

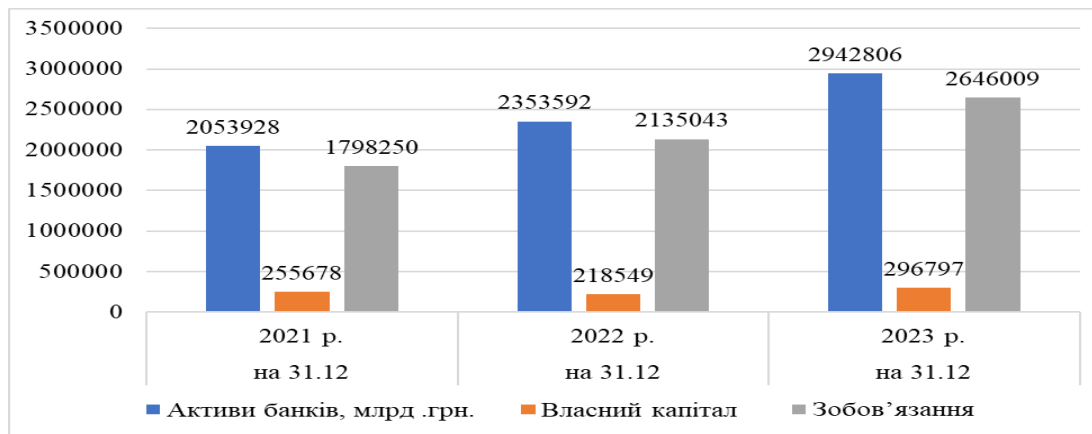

Рис. 2.2. Динаміка майна банків України та джерел їх утворення за 2021-2023 рр.

Джерело: сформовано автором за даними [10].

За 2021-2023 роки відбувся приріст активів банківських установ на 43,28 % до 2,94 трлн грн., але це пов'язано з вимушеною емісією готівки НБУ для покриття видатків на оборону та соціальних видатків.

У табл. 2.3 представлено оцінку пасивних операцій банківського сектору України за досліджуваний період.

Таблиця 2.3

Оцінка пасивних операцій банківського сектору України за 2021-2023 рр.

Показник	на 31.12 2021 р.	на 31.12 2022 р.	на 31.12 2023 р.	Зміни 2023 р. до 2021 р.	
				+-	%
Цінні папери, млн. грн.	829 887	1 021 520	1 466 400	636 513	76,70
Резерви за активними операціями банків, млн грн	278 774	368 091	370 600	91 826	32,94
Міжнародні резерви, млрд дол. США	30,9	28,5	40,5	9,6	31,07
Кошти суб'єктів господарювання у т.ч. строкові кошти суб'єктів господарювання	758 434	889 526	1 260 155	501 721	66,15
Кошти фізичних осіб у т.ч. строкові кошти фізичних осіб	137 417	139 196	285 282	147 865	207,60
Кошти фізичних осіб у т.ч. строкові кошти фізичних осіб	727 022	933 553	1 084 281	357 259	49,14
Кошти фізичних осіб у т.ч. строкові кошти фізичних осіб	314 026	326 655	389 621	75 595	24,07
Кошти небанківських фінустанов, у т.ч. строкові кошти небанківських фінустанов	41 410	53 188	61 741	20 331	49,13
Кошти небанківських фінустанов, у т.ч. строкові кошти небанківських фінустанов	17 926	22205	30 953	13 027	72,67

Джерело: сформовано автором за даними [35, 36].

За 2021-2023 рр. інвестиції в цінні папери зросли на 636 513 млн грн. (76,70 %). За 2021-2023 рр. відбувся приріст резервів за активними операціями банків на 32,94 % (91 826 млн грн).

У 2021-2023 рр. спостерігався приріст депозитів фізичних осіб на 49,14 % (357 259 млн грн). Вкладені кошти суб'єктів господарювання за 2021-2023 рр. зросли на 66,15 % (501 721 млн грн), а з них строкові депозити зросли на 207,60 % (147 865 млн грн). За 2021-2023 рр. відбувся приріст міжнародних резервів на 31,07 % (9,6 млрд дол. США) порівняно з 2021 роком.

На рис. 2.3 представлено аналіз доходів і витрат банківських установ України.

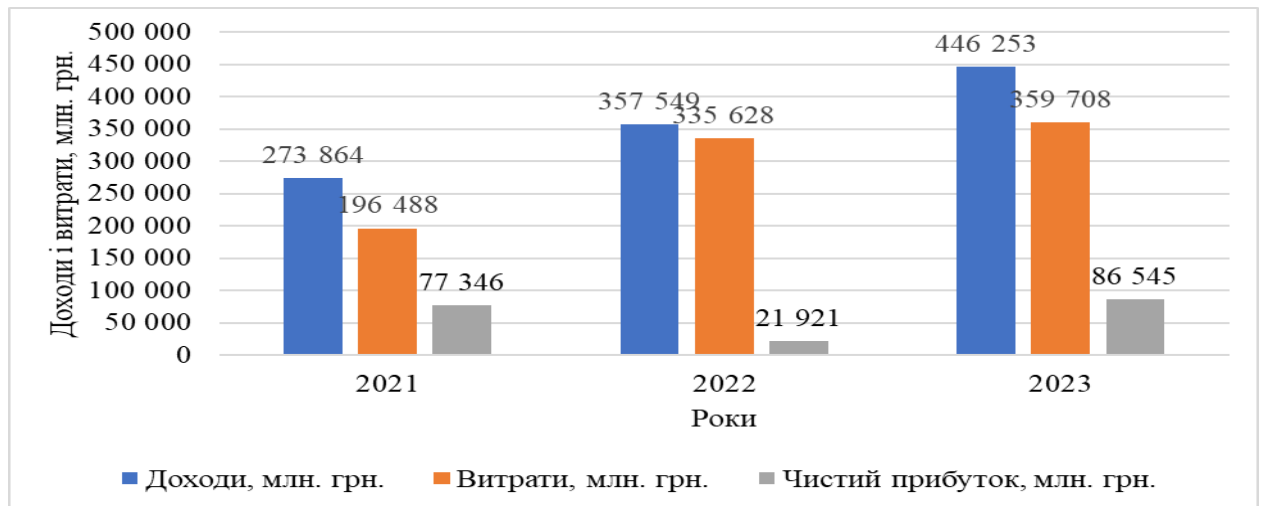

Рис. 2.3. Динаміка доходів і витрат банківських установ України за 2021-2023 роки

Джерело: сформовано автором за даними [35, 36].

За 2021-2023 рр. доходи банківських установ зросли на 172 389 тис. грн або на 62,95 %, а витрати – на 163 220 тис. грн. (83,07 %). При цьому чистий прибуток зріс на 11,89 % (9 199 тис. грн).

На рис. 2.4 представлено показники рентабельності діяльності банківських установ в Україні за 2020-2023 роки. Зокрема, за 2020-2023 роки рентабельність активів банків коливалася від 10,91 % в 2022 до 35,15 % в 2021 році, що викликано політичною ситуацією в країні. Найвищий показник

рентабельності зафіксовано в 2021 році – 35,15 %, тобто на 1 грн. майна припадало 0,35 грн. чистого прибутку.

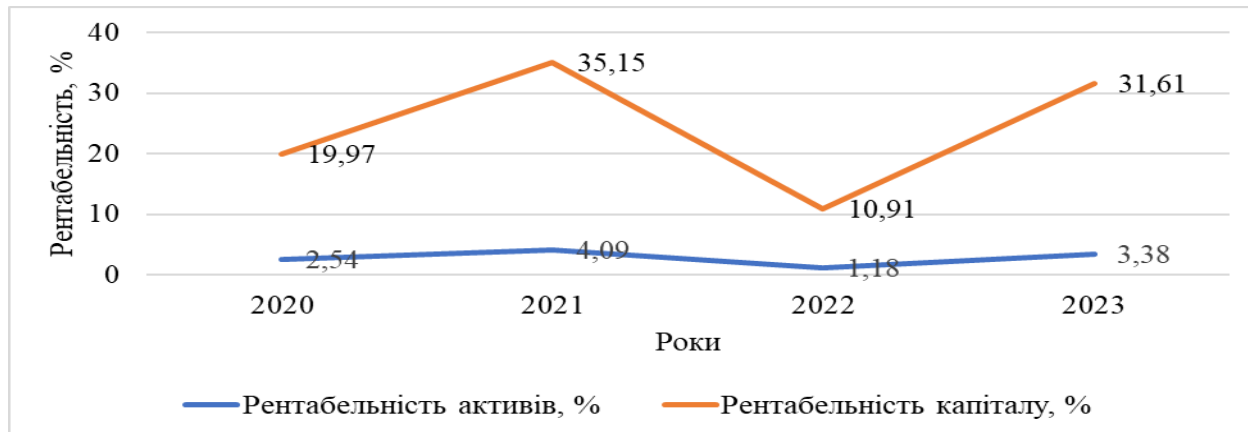

Рис. 2.4. Динаміка показників діяльності банківських установ в Україні за 2020-2023 роки

Джерело: розраховано на основі [1].

За 2020-2023 роки рентабельність капіталу зростає з 2,54 % до 3,38 % в 2023 році. Станом на 31.12.2021 р. спостерігалось найвище значення рентабельності капіталу – 4,09 %.

Отже, банківська система України продемонструвала здатність функціонувати в умовах воєнного стану та швидку реакцію установ на нові виклики та ефективно управління наявними фінансовими ресурсами. 2022 рік для банківської системи був складним, проте банкам вдалося завершити його з чистим прибутком [1].

2.2. Оцінка чинників кредитної активності банківських установ в Україні

Враховуючи високий попит на кредитні банківські послуги, важливо уточнити умови та правові основи належного здійснення кредитних відносин, під які права кожного з учасників в відносини будуть захищені банками у цих

правовідносинах для успішного і ефективного використання всіх можливостей, доцільність.

Кредитна політика – це офіційна мета банку. Ця політика затверджена Радою банків і враховує різноманітні регуляторні вказівки. Основна її мета базується на гарантуванні діяльності банківських установ у межах встановлених допустимих рівнів/лімітів ризику.

Розробка кредитної політики базується на виваженій оцінці кредитних ризиків і тісній співпраці з клієнтом-позичальником. Визначаючи пріоритети у кредитуванні, банк оцінює здатність позичальника розвиватися та конкурувати на своєму ринку. Кредитний комітет відіграє ключову роль у здійсненні кредитної політики банку, оскільки уповноважений приймати рішення щодо схильності до ризику для позичальника та проекту від імені банку, а також забезпечувати подальший нагляд. У рамках своєї кредитної політики банк бажає отримати прибуток з мінімальним ризиком і максимальним захистом своїх клієнтів та їхніх коштів [8].

Існує два типи факторів, які банки повинні враховувати при формуванні кредитної активності: зовнішній і внутрішній. Зовнішні фактори сьогодні включають такі: економічна і політична ситуації в країні, стан і розвиток економіки країни, ефективність державного регулювання і контролю за банківським сектором, можливість залучення коштів на міжбанківському ринку та коштів центрального банку та ринкова конкуренція [5].

До внутрішніх факторів належать: стабільність банку на ринку, його конкурентоспроможність, фінансовий стан і розмір банківської установи, репутація банку, структура і динаміка клієнтської бази, якість кредитного портфеля і портфеля цінних паперів [5].

Кредити є цільовими та надаються на умовах повернення, сплати відсотків та застави. Позики можуть надаватися одноразово або як поновлювані кредитні інструменти. Зазвичай кредити забезпечуються майном позичальника або іншими гарантіями та страхуванням, прийнятими в стандартній банківській практиці. Достатність і доцільність таких гарантій має бути основою повернення

та прибутковості кредиту. Кредитні відносини між банком і позичальником оформлюються письмовим кредитним договором. У кредитному договорі визначаються права та обов'язки банку та позичальника з урахуванням характеру кредиту, розміру та порядку сплати процентів за кредитом, виду забезпечення, порядку та строку повернення кредиту, а також відповідальності сторін за невиконання своїх зобов'язань [5]. Популярні методи банківського кредитування, в залежності від потреб позичальників, включає кредитну лінію, овердрафт, овердрафт, одноразовий строковий кредит тощо.

У табл. 2.4 представлено динаміку кредитного портфеля вітчизняних банків.

Таблиця 2.4

**Обсяги кредитування банківського сектору економіки України
за 2021-2023 рр.**

Показник	на 31.12 2021 р.	на 31.12 2022 р.	на 31.12 2023 р.	Зміни 2023 р. до 2021 р.	
				+-	%
Надані кредити, млн. грн.	1 065 347	1 036 129	1 024 852	-40 495	-3,80
кредити органам державної влади, млн. грн.	26 973	24 809	18 349	-8 624	-69,05
кредити суб'єктам господарювання, млн. грн.	795 513	801 3 27	783 864	-11 649	-1,46
кредити фізичним особам, млн. грн.	242 633	209 944	222 590	-20 043	-8,26
кредити небанківським фінустановам, млн. грн.	228	48	49	-179	-78,51

Джерело: сформовано автором за даними [35, 36].

За 2021-2023 роки обсяг наданих кредитів знизився на 40 495 млн. грн (3,80 %) порівняно з 2021 р. Проте вартість кредитів є високою для підприємців і населення, що спричинило зменшення:

- 1) кредитів органам державної влади на -8 624 (69,05 %);
- 2) кредитів суб'єктам господарювання – на 11 649 (1,46 %);
- 3) кредитів фізичним особам – на 20 043 млн. грн. (8,26 %);
- 4) кредитів небанківським фінустановам на -179 млн. грн. (78,51 %).

Основоположна ціль кредитної діяльності банківських установ - це забезпечення комерційного зростання завдяки зміцнення та підвищення надійності в якість кредитного портфеля банку.

Висновки до розділу 2

Банківський сектор України функціонує жорсткої конкуренції та перебуває під впливом глобальної фінансової кризи. Під впливом цифрової трансформації постійно оновлюються послуги банківських установ. За 2021-2023 роки відбувся приріст активів банківських установ на 43,28 % до 2,94 трлн грн., але це пов'язано з вимушеною емісією готівки НБУ для покриття видатків на оборону та соціальних видатків.

За 2021-2023 роки доходи банківських установ зросли на 172 389 тис. грн. (62,95 %), а витрати – на 163 220 тис. грн. (83,07 %). При цьому чистий прибуток зріс на 11,89 % (9 199 тис. грн.). За 2020-2023 роки рентабельність активів банків коливалася від 10,91 % в 2022 до 35,15 % в 2021 році, що викликано політичною ситуацією в країні.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

3.1. Застосування SWOT-аналізу для характеристики розвитку банківської системи України

У динамічному світі фінансів, який постійно розвивається, банки повинні бути на крок попереду конкурентів. Тому доречним є проведення SWOT-аналізу банків, який дозволяє:

- 1) проаналізувати сильні та слабкі сторони банків з метою отримання вигоди з їхніх унікальних переваг і звернути увагу на сфери, які потрібно вдосконалити;
- 2) усунути слабкі сторони та впроваджувати стратегії для підвищення ефективності та задоволеності клієнтів;
- 3) визначити можливості на ринку для розширення своїх послуг, залучення нових клієнтів і стимулювання зростання;
- 4) пом'якшити потенційні загрози, залишаючись у курсі галузевих тенденцій, нормативних змін і нової конкуренції.

SWOT-аналіз є потужним інструментом, за допомогою якого банки можуть оцінити свою поточну позицію та планувати майбутнє. За результатами цього аналізу приймаються обґрунтовані стратегічні рішення на основі комплексного аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів банківського сектору.

У табл. 3.1 представлена SWOT-матриця банків України.

В умовах воєнного стану в Україні банківська діяльність значно залежить від використання нових технологій ведення бізнесу. Об'єктивні чинники зовнішнього середовища банків та вимоги регуляторів щодо зниження ризику.

Операційна діяльність банківських установ зумовила необхідність розробки механізму мінімізації ризиків платіжних систем, оскільки криза в платіжній системі поставила під сумнів здатність банків прийняти в враховують

динаміку операційного середовища, про що свідчать результати їх експлуатації [39].

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз банків України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатня кількість банкоматів/терміналів, які доступними. 2. Значні регуляторні та витратні бар'єри, які стримують вихід нових банків на ринок. 3. Значна частка клієнтів зацікавлених у використанні послуг Інтернет-банкінгу. 4. Довгострокові контракти з юридичними особами, що ж основними клієнтами 5. Розгалужена мережа відділень у областях 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жорстке регулювання банківського сектору ускладнює діяльність банків. 2. Високий рівень конкуренції між банками. 3. Недостатньо ефективна маркетингова політика. 4. Концентрація на короткострокових відносинах із клієнтами. 5. Слабке корпоративне управління 6. Залежність банківської системи від джерел внутрішнього та зовнішнього фінансування
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Збереження орієнтації на клієнта шляхом запуску адаптованих мобільних додатків і ринкових відносин, упроваджуючи нові послуги на основі API. 2. Упровадження цифрових технологій може значно скоротити витрати порівняно з фізичним закриттям фізичних філіалів. 3. Не конкурентоспроможність дрібних банків. 4. Відсутність пропозиції послуг Інтернет-банкінгу в регіонах знаходження філіалів банку з боку місцевих банків. 5. Приріст фінансових ресурсів за рахунок залучення ресурсів іноземних банків. 6. Підвищення лояльності до фізичних осіб. 7. Залучення коштів інвесторів за рахунок додаткової емісії акцій. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Впровадження прямого доступу до ринку та P2P-кредитування. 2. Маржинальні витрати в традиційних банківських продуктах. 3. Порушення кібербезпеки може завдати збитків і підірвати довіру до банків. 4. Скорочення фінансування з боку основних інвесторів та власників банку. 5. Скорочення фінансування з боку інших іноземних банків. 6. Можливі негативні зміни в макроекономічній ситуації. 7. Відсутність ринку спеціалістів у галузі Інтернет-банкінгу 8. Недостатньо сформовану систему страхування депозитів; 9. Недосконалу ліквідність банківських активів

Джерело: узагальнено на основі [29, 32].

Суттєве зниження рівня рентабельності банків відбулося не стільки через макро-фактори, скільки через відсутність уваги до вдосконалення методів мінімізації ризиків. Тому процес мінімізації ризиків платіжних систем слід розглядати у вигляді механізму, який визначає основні аспекти використання фінансових інструментів і регулює діяльність органів грошового регулювання в банківських установах, які беруть участь у цьому процесі та забезпечують

належне умови для їх ефективного функціонування формування оптимального розміру платіжного портфеля банку [29, 32].

3.2. Перспективні напрями подальшого розвитку банківської системи України

Моделювання результатів розвитку банківської системи України є одним із компонентів загального фінансового моделювання [41]. Фінансове моделювання розглядає продажі банківських продуктів, доходи, витрати та ширше ринкове середовище, тоді як моделювання зосереджується виключно на всіх існуючих і потенційних доходах і витратах або витратах. На рис. 3.1 представлено прогноз активів і джерел їх утворення банків України.

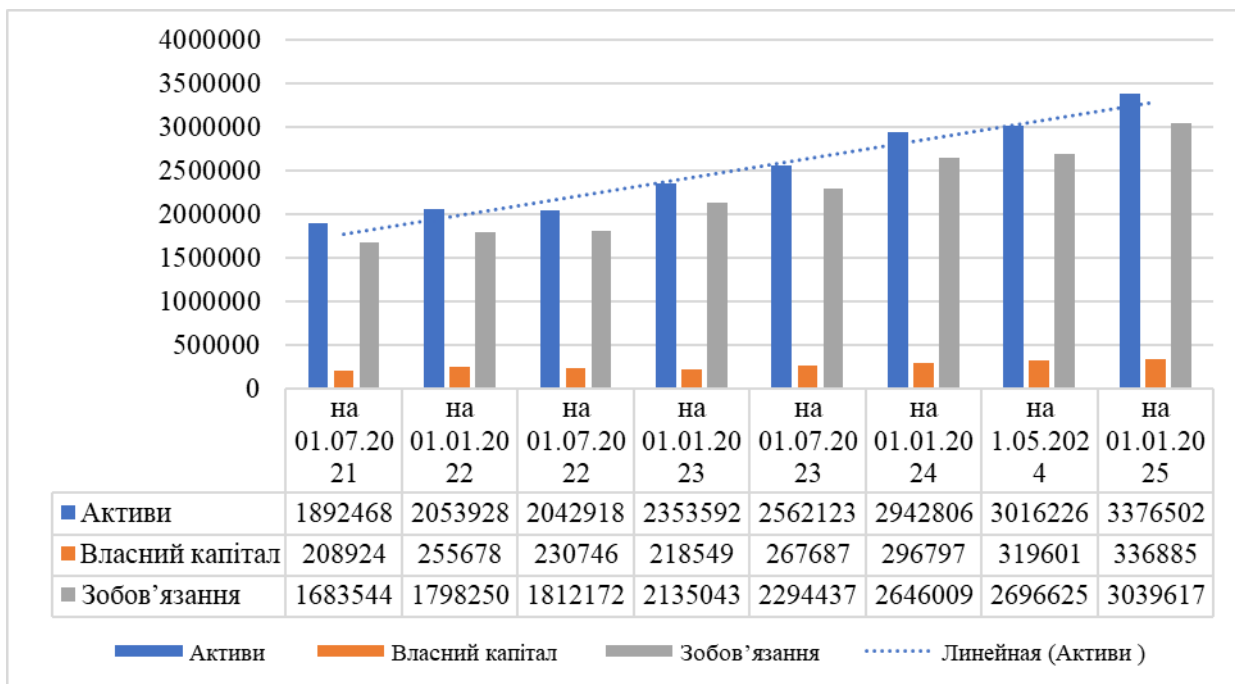

Рис. 3.1. Прогноз активів і джерел їх утворення банківських установ України на 2024 рік, млн. грн.

Джерело: складено автором за [10].

За даними Мінфіну станом на 01.05.2024 року сукупна вартість активів банків України становить 3016226 млн. грн., що на 2,49 % більше ніж в 2023 році. При цьому власний капітал банків зріс на 7,68 %, а зобов'язання – на

1,91 %. Станом на 01.05.2024 року в структурі капіталу власний капітал становить 10,60 %, а зобов'язання – 89,40 %. Порівняно з 2023 роком спостерігається позитивна тенденція щодо нарощування власного капіталу банків, оскільки частка зросла з 10,09 % в 2023 році до 10,0 % що свідчить фінансова стійкість банківської системи зростає.

На кінець 2024 року прогнозовано зростання активів банків ще на 14,74 % порівняно з 2023 роком, що викликано емісією коштів для покриття оборонних і соціальних видатків. Однак прогнозується зростання частки зобов'язань банків у структурі капіталу до 90,02 %.

Фінансово-економічний моніторинг банківської системи передбачає аналізу дохідності діяльності банків. Тому здійснено прогнозування доходів, витрат і прибутку цих фінансово-кредитних установ на 2024 рік (рис. 3.2).

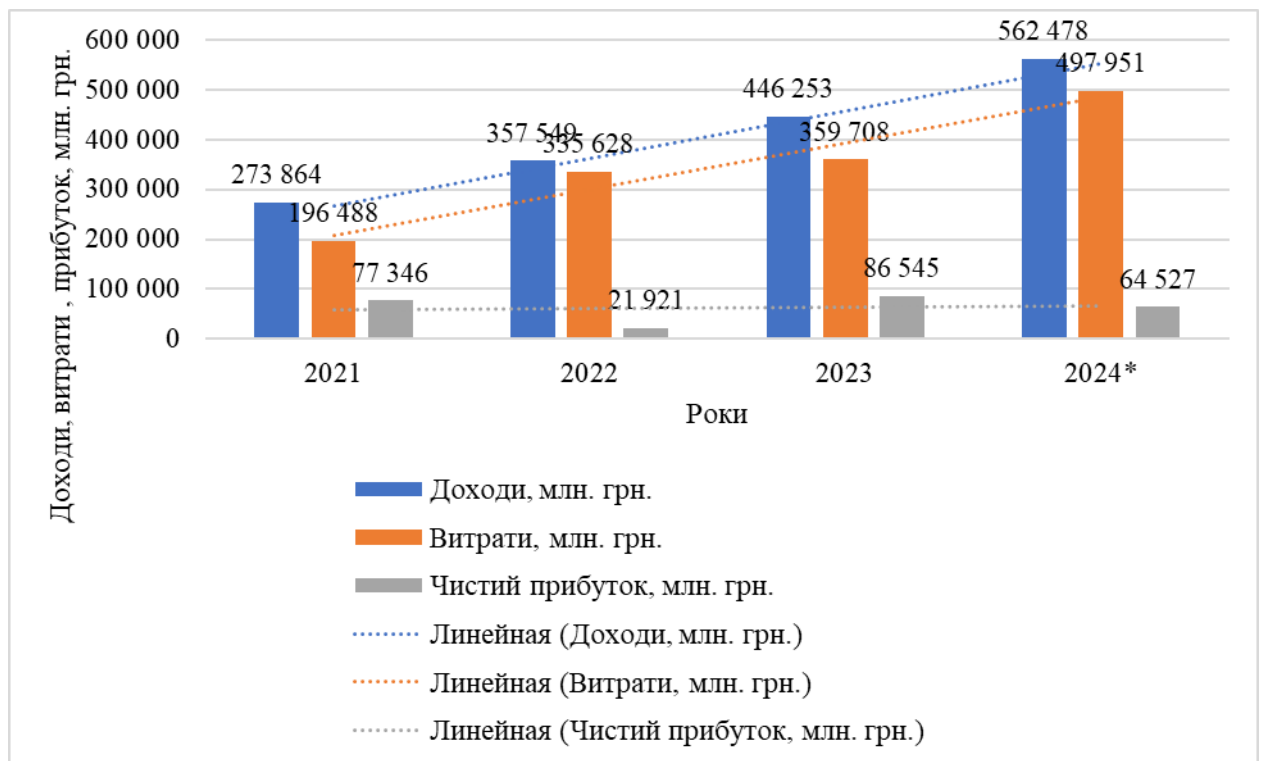

Рис. 3.2. Прогноз прибутку банківського сектору України на 2024 рік

Джерело: складено автором за [10].

Динаміка чистого прибутку банківського сектору протягом аналізованого періоду була різною. Найнижчий прибуток зафіксовано в 2022 році – 21 921 млн. грн., що пов'язано з війною на території України. З

врахуванням середніх темпів приросту доходів і витрат банків спрогнозовано чистий прибуток за підсумком 2024 року в розмірі 64 527 млн. грн.

Кризова економічна ситуація в країні та продовження війни «вимагають здійснення відповідних заходів для забезпечення не лише високої доходності банків але й фінансової стійкості банківської системи. Сьогодні банківський сектор України протистоїть таким ризикам: економічний спад в державі, коливання національного курсу, інфляція, відтік капіталу з держави тощо. Тому, перед Національним банком України стоять завдання щодо створення оптимальних умов для виконання банками своїх функцій та обслуговування населення в умовах війни, зменшуючи негативний вплив військової агресії на банківську систему» [38, 45, 46].

Умови воєнного часу вимагають від банків вживання різних стратегій та заходів для збереження доходності, а саме [2]:

1. «Диверсифікація портфелю активів: зменшення концентрації ризику шляхом розподілу активів між різними секторами та типами кредитів.
2. Збільшення кількості резервних коштів: створення додаткових резервів для покриття можливих втрат внаслідок зростання кредитного ризику під час воєнного конфлікту.
3. Зменшення кредитування ризикованих секторів: обмеження надання кредитів підприємствам чи галузям, які найбільше піддаються впливу воєнного конфлікту.
4. Запровадження жорсткіших критеріїв кредитування: зменшення ризику неплатоспроможності шляхом посилення перевірок клієнтів та вдосконалення кредитної політики.
5. Збільшення рекламних та маркетингових зусиль: залучення нових клієнтів та збереження існуючих шляхом активного маркетингу та реклами.
6. Залучення додаткового фінансування: шляхом емісії облігацій або приваблення додаткового капіталу через інвестиційні проекти.

7. Розробка інноваційних фінансових продуктів: створення нових продуктів та послуг, що відповідають на потреби клієнтів в умовах воєнного конфлікту».

Для забезпечення дохідності та фінансової стійкості банківських установ необхідна підтримка відповідного рівня рентабельності. Тому, проаналізуємо значення рентабельності активів та капіталу банків України протягом 2021–2024 років (рис. 3.3).

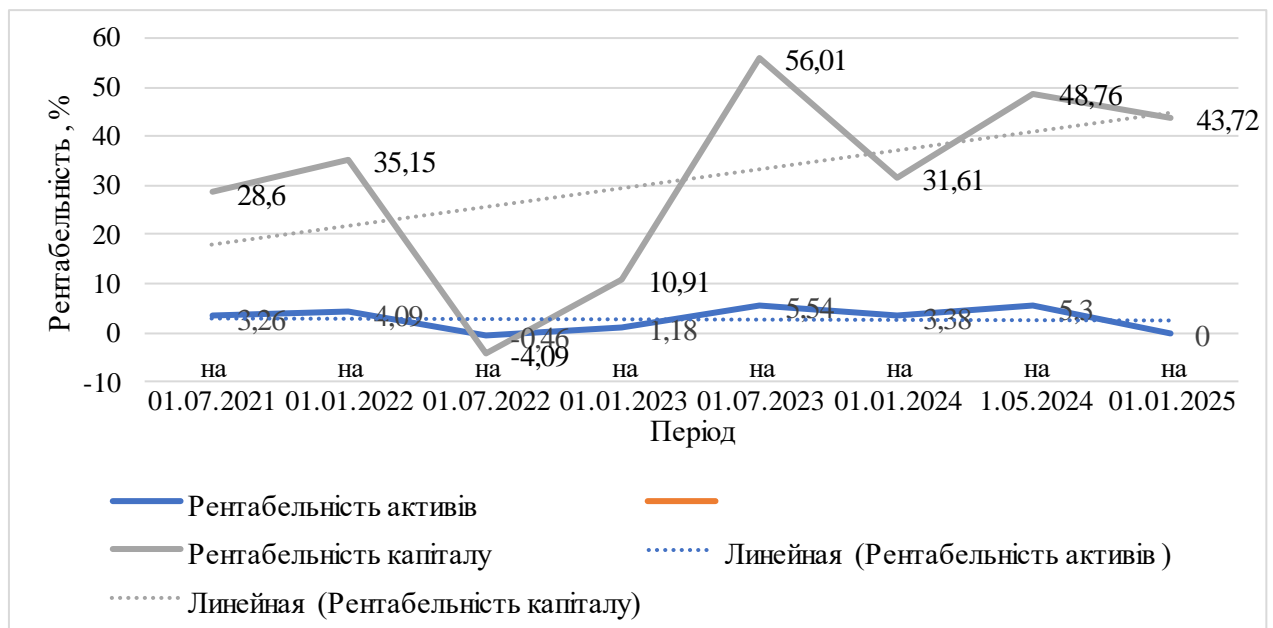

Рис. 3.3. Прогноз рентабельності банківського сектору України на 2024 рік

Джерело: складено автором за [10].

За даними Мінфіну станом на 01.05.2024 року рентабельність капіталу банків України становить 48,46 %, що на 17,65 % більше ніж станом на 01.01.2024 року. Рентабельність активів також зросла до 5,3 %. З врахуванням середніх темпів приросту рентабельності спрогнозовано рентабельність капіталу станом на 01.01.2025 року на рівні 43,72 %, а рентабельність активів – 5,43 %. Однак прогностні значення будуть залежати від безпекової ситуації в країні, ділової активності господарюючих суб'єктів.

Таким чином, незважаючи на кризовий стан економіки у 2021-2023 роках банківський сектор продовжує ефективно працювати та нарощувати свою ресурсну базу та прибутки.

Висновки до розділу 3

Фінансовий моніторинг діяльності банківських установ передбачає організацію та проведення детального аналізу на регулярній основі обліково-фінансової інформації для перегляду прогресу проекту та прийняття рішень щодо ресурсів.

Для успішної діяльності в умовах воєнного стану важливим є застосування різноманітних стратегій для збереження ліквідності, а саме: по-перше, диверсифікація портфелю активів: зменшення концентрації ризику шляхом розподілу активів між різними секторами та типами кредитів; по-друге, збільшення кількості резервних коштів: створення додаткових резервів для покриття можливих втрат внаслідок зростання кредитного ризику під час воєнного конфлікту; по-третє, зменшення кредитування ризикованих секторів: обмеження надання кредитів підприємствам чи галузям, які найбільше піддаються впливу воєнного конфлікту.

На кінець 2024 року прогнозовано зростання активів банків ще на 14,74 % порівняно з 2023 роком, що викликано емісією коштів для покриття оборонних і соціальних видатків. Порівняно з 2023 роком спостерігається позитивна тенденція щодо нарощування власного капіталу банків, оскільки частка зросла з 10,09 % в 2023 році до 10,0 % що свідчить фінансова стійкість банківської системи зростає.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження встановлено, що:

1. Банківська система відіграє важливу роль у сприянні економічному розвитку, пропонуючи капітальні та фінансові послуги, які дають змогу підприємствам і окремим особам процвітати. Сприяючи фінансовій доступності, банки допомагають зменшити бідність, сприяють економічному розвитку та створюють більш стійкі громади.

2. Високий ризик погіршення діяльності кредитних організацій, переважно банків, вимагає постійного моніторингу банківської діяльності. Моніторинг фінансового стану банківської системи включає: аналіз динаміки та структури майна банку та джерел його утворення, оцінювання доходів і витрат банків, розрахунок ліквідності, фінансової стійкості банків, пошук резервів зростання рентабельності та платоспроможності.

3. Моніторинг ключових показників діяльності вітчизняних банків дозволяє констатувати, що за 2019-2023 роки суттєво скоротилася кількість банків в Україні з 75 в 2019 до 63 в 2023, тобто на 16,00 %, що пов'язано з підвищенням вимог до ліквідності банківських установ. За період кількість банків з іноземним капіталом зменшилася на 22,86 %, а щодо кількості банків з 100 % іноземного капіталу на 17,39 %. За 2021-2023 роки відбувся приріст активів банків майже на 43,3 % до 2,94 трлн грн., але це пов'язано з вимушеною емісією готівки НБУ для покриття видатків на оборону та соціальних видатків.

4. За 2021-2023 роки доходи банківських установ зросли на 172 389 тис. грн. (62,95 %), а витрати – на 163 220 тис. грн. (83,07 %). При цьому чистий прибуток зріс на 11,89 % (9 199 тис. грн.). За 2020-2023 роки рентабельність активів банків коливалася від 10,91 % в 2022 до 35,15 % в 2021 році, що викликано політичною ситуацією в країні. Найвищий показник рентабельності зафіксовано в 2021 році – 35,15 %, тобто на 1 грн. майна припадало 0,35 грн. чистого прибутку. За 2020-2023 роки рентабельність капіталу зросла з 2,54 %

до 3,38 % в 2023 році. Станом на 31.12.2021 р. спостерігалось найвище значення рентабельності капіталу – 4,09 %.

5. У банківській системі України існує чимало проблем, пов'язаних із формуванням структури капіталу комерційних банків та забезпеченням його адекватності, а також виконанням вимог Базельського комітету. На основі оцінки діяльності банків розроблено наступні рекомендації щодо фінансового моніторингу банків.

6. Необхідно підвищити рівень капіталізації та досягти стабільності шляхом проведення детального фінансового моніторингу банків. Вважаємо, що реалізація вищевказаних пропозицій з метою усунення існуючих проблем у фінансовому моніторингу комерційних банків створить можливість підвищити ефективність банківського контролю в банківській системі України і як наслідок стабільність буде забезпечено банківську систему країни, що, в свою чергу, призведе до підвищення довіри населення до банків.

7. В умовах воєнного стану в Україні банківська діяльність значно залежить від використання нових технологій ведення бізнесу. Об'єктивні чинники зовнішнього середовища банків та вимоги регуляторів щодо зниження ризику.

8. На кінець 2024 року прогнозовано зростання активів банків ще на 14,74 % порівняно з 2023 роком, що викликано емісією коштів для покриття оборонних і соціальних видатків. Однак прогнозується зростання частки зобов'язань банків у структурі капіталу до 90,02 %. З врахуванням середніх темпів приросту рентабельності спрогнозовано рентабельність капіталу станом на 01.01.2025 року на рівні 43,72 %, а рентабельність активів – 5,43 %. Однак прогнозні значення будуть залежати від безпекової ситуації в країні, ділової активності господарюючих суб'єктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ostrovska N. Features of formation of credit policy and credit portfolio of commercial bank in modern conditions. *Market infrastructure*. 2021. Vol. 54. P. 214-220.
2. Meshcheriakov A., Bodenchuk L., Liganenko I., Rybak O., & Lobunets T. Trends in the development of the banking system of Ukraine under conditions of military actions and globalization influences. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2023. Vol. 3 (50). P 8-22.
3. Kharlanov A.S., Bazhdanova Y.V., Kemkhashvili T.A., & Sapozhnikova N.G. (2022). The Case Experience of Integrating the SDGs into Corporate Strategies for Financial Risk Management Based on Social Responsibility (with the Example of Russian TNCs). *Risks*. Vol. 10. 12-48.
4. Chao, Tian, Xiuqing, Li, Liming, Xiao, & Bangzhu, Zhu. (2022). Exploring the impact of green credit policy on green transformation of heavy polluting industries. *Journal of Cleaner Production*, 335, 130-157.
5. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стацишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.]; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
6. Волкова Н.І., Шпунярьська Т.І. Оцінка якості кредитного портфеля в умовах сучасних викликів. *Modern economics*. 2023. № 42. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-04).
7. Гладких Д.М. Ключові проблеми капіталізації банківської системи України та напрями її зростання. *Бізнес Інформ*. 2021. № 5. С. 327–333.
8. Глазунов А.О. Розробка індексу кредитних стандартів в Україні за допомогою впорядкованих логістичних моделей. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2024. № 1. С. 311-319.
9. Гнидюк І.В., Маршук Л.М., Тімошенко Н.М. Сучасний стан дохідності банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-28>.

10. Дані офіційного сайту Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervisionstatist>.

11. Дорошенко Н.О., Дорошенко О.Г. Першочергові заходи та шляхи реанімації економіки України у військовий час. *Modern research in world science*. Львів. 2022. С. 1128-1135.

12. Запорожець С.В., Бартош О.М. Роль контролінгу в управлінні банком. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/76.pdf.

13. Заруцька О.П., Павлов Р.А. Прозорість банківського нагляду, як необхідна умова незалежності національного банку України. *Вісник СумДУ*. Серія “Економіка”. 2020. № 3. С. 54-62.

14. Казарян О.Г. Моніторинг функціонування банківської системи як інструмент механізму її фінансового регулювання. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 19. С. 623-628.

15. Карлін М., Борисюк О., Звірко А. Проблеми і перспективи розвитку банківських установ на фінансовому ринку України в контексті забезпечення фінансової безпеки. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. № 1. С. 88-96.

16. Кількість відділень банків за рік скоротилася на 200: рейтинг на 1 січня 2024 р. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/kilkist-viddilen-bankiv-rik-skorotilasya-1704954503.html>.

17. Коваленко В.В. Вплив банківського кредитування на підтримку сталого розвитку країни в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. №5-6 (318-319). С. 47-57.

18. Коверза В.С., Неівестна О.В., Шендригоренко М.Т., Іванова Н.С. Шляхи підвищення конкурентоспроможності банків в контексті інтеграції в ЄС. *Ефективна економіка*. 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/77.pdf.

19. Кравченко О.В. Фінансове планування в банках. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 6 Т.3 (124). С. 56-59.

20. Кузьмак О., Бондар Ю. Вплив монетарної політики на розвиток банківської системи України. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-14>.

21. Лопатовська О., Мельник А. Кредитування малого та середнього бізнесу в сучасних економічних умовах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 3. С. 172-176.

22. Масюк Ю.В. Безпека банківської системи в контексті фінансово-економічної безпеки держави. *Інтернаука. Серія: «Економічні науки»*. 2023. № 5. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-5-8912>.

23. Мільярдні прибутки та зростання кредитного портфелю. Як українські банки відпрацювали перше півріччя 2024-го? URL: <https://mind.ua/publications/20277891-milyardni-pributki-ta-zrostannya-kreditnogo-portfelyu-yak-ukrayinski-banki-vidpracuyovali-pershe-pivrichchya>.

24. Офіційний веб-сайт RAIFFEISEN. 2024. URL: <https://raiffeisen.ua/>

25. Офіційний веб-сайт АТ «А - банк». 2024. URL: <https://a-bank.com.ua/>

26. Офіційний веб-сайт АТ «СЕНС БАНК». 2024. URL: <https://sensebank.com.ua/>

27. Офіційний веб-сайт Приват банк. 2024. URL: <https://privatbank.ua/>

28. Павлішина Н.М., Дейниченко О.В. Вплив кредитної діяльності банків на розвиток реального сектору економіки. *Ефективна економіка*. 2024. № 7. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4250>.

29. Піддубна В.Г. Науково-методичне забезпечення експрес-оцінки банківських інновацій на стадії проектування. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 17. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-87>.

30. Правдиківська І.І., Дорошенко Н.О. Вплив війни на банківську систему України. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 150–153. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5583>.

31. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 7.12.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

32. Прокопенко Н.С., Мирончук В.М., Шепель І.В. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33>.

33. Радик В.В. Підходи до визначення ефективності системи фінансового моніторингу у контексті санаційної політики. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-101>.

34. Рисін В.В. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2021/3.pdf.

35. Річний звіт НБУ за 2022 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2022.pdf?v=5.

36. Річний звіт НБУ за 2023 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/NBU_2023_consolidated_fsu.pdf?v=7

37. Руда О.Л. Банківський нагляд та його вплив на банківську систему України. *Агросвіт*. 2022. № 5-6. С. 15-23.

38. Руцишин Н.М., Пелех О.Р., Козак А.Р., Криворучко Н.М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 75. С. 27-36.

39. Ситник Н., Прицак Я. Банківська система України в умовах війни: ризики та оцінка безпеки. *Молодий вчений*. 2023. № 6 (118). С. 94-98.

40. Цветков А.М. Поняття та сутність банківської діяльності в умовах євроінтеграції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 478-481.

41. Шевцова О.Й. Функціональна адаптація банківської системи України з позиції системного аналізу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 3-4 (316-317). С. 80-86.

42. Кузьменко О. Сучасний стан банківської системи України». *Студентські наукові читання 2023 : матеріали науково-практичної*

конференції за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету, 2023. С. 61-63.

43. Кузьменко О. Чинники впливу на кредитну активність банківських установ В Україні. *Особливості національної економіки в умовах активізації євроінтеграційного співробітництва: матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Житомир, 29-30 квіт. 2024 р.): ЖІ ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024. С. 132-138.

44. Кузьменко О. Фінансово-економічний моніторинг як інструмент контролю за станом банківської системи. *Студентські наукові читання 2024 : матеріали науково-практичної конференції за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету.* 2024. С. 84-87.

45. Куровська Н. О., Пшенишна К. В. Перспективи залучення іноземних інвестицій в український бізнес. *Бізнес Інформ.* 2023. № 12. С. 89-95. URL: <http://jnas.nbuiv.gov.ua/article/UJRN-0001488315>.

46. Ziburanna, L., Nedilska, L., Abramova, I., Kurovska, N., Martynuk G. (2020). The development of the banking system in conditions of destructive impact of internal and external factors. *Scientific Horizons*, 03 (88), 7–18. DOI: 10.33249/2663-2144-2020-88-3-7-18.